

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Dubium III. Qui possit ferre censuram, & in quos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

externo maneat jus cognoscendi de illo delicto illudque puniendi, ita ut absolutio prior nulli juvet in foro externo.

15. §. 10. Poena purè vindicativa dicitur, quæ imponitur propter delictum præteritum, non habendo respectum ad aliquid in futurum, ut imponatur, quamvis nec sit periculum reipsius, nec spes emendationis, & talis est poena respectu damnatorum. Poena medicinalis est, quæ simul & præcipuè infligitur, vel ob emendationem, vel ad cavendas imposterum culpas & lapsus.

16. §. 11. *Anathema* penultimâ productâ, significat idem, quod aliquid oblatum vel appositum velut monumentum ad memoriam: & contra *anathema* penultimâ correptâ significat separationem, & differt accidentaliter tantum ab excommunicatione, per hoc, quod *anathema* habet cum quibusdam ceremoniis ad majorem terrorem, sic enim in Jure præscribitur, ut Episcopus solenniter excommunicaturus per *anathema* indutus sit amictu, stolâ & pluviali violaceo. 12. Presbyteri Episcopum circumstant tenentibus manibus lucernas ardentis, & post latam *anathematis* sententiam humi projiciant lucernas & pedibus conculcent, ejiciantque extra ecclesiam &c. Can. *Debent*, 56. Causâ 11. q. 3. & c. bi. Reliqui termini commodiùs per decursum explicabuntur.

17. DUBIUM III.

Qui possint ferre censuram & in quos.

»Esp. I. Censuram ferre potest omnis auctoritas Superior ecclesiastica, habens in foro externo seu contentioso jurisdictionem, si ordinariam sive delegatam.

Porro ordinariam, quæ est ratione officii vel alterius Juris, potestque delegari Clerico clericis privilegiis gaudenti (ut Bonac. d. 1. q. 1. p. 2. Laym. l. 1. t. 5. p. 1. c. 3. n. 1. ex C. Cum Ecclesiarum S. Th. Et. docent,) habet 1. Papa respectu totius Ecclesiæ. 2. Patriarchæ, Archi-Episcopi, Episcopi eorumque Vicarii Generales. 3. Generales, Provinciales & Superiores locales Religionum, respectu suorum subditorum. 4. Congregationes Religionum, Concilia provincialia Episcoporum, Capitula Provincialia quorundam religionum & denique 5. Quidam alii ex concessione, ut multi Archi-Diaconi & Archi-Presbyteri & Decani.

Delegatam habent, quibus ea committitur ab ordinariam habente, cujus morte expirat; nec delegatus potest alteri delegare, nisi habeat specialem hujus commissionem, ut si fit delegatus Papæ. Unde resolves,

I. Non possunt potestate ordinariâ ferre censuram, 1. Parochi. 2. Laici: quia non sunt capaces jurisdictionis ecclesiasticæ; uti & Religiosi professi non habentes primam tonsuram. 3. Fœminæ, licet sint Priorissæ vel Abbatisssæ, quia non sunt capaces jurisdictionis seu potestatis clavium: Quando verò in Jure dicuntur posse subjectos sibi Clericos suspendere ab officio vel Beneficio, suspensio non accipitur proprie pro censura, cujus violator irregularitatem incurrit, sed latè & improprie pro præcepto, quo Abbatisa Clerico sibi quodammodo subiecto prohibet celebrationem, donec satisfecerit, subtrahens ei redditus interea. Vid. Bon. l. c. Laym. n. 3.

Resp. II. In omnes & solos subditos alicui Superiori

Xx 5

periori

or.
lii
dix
viii

- «superiori ecclesiastico, potest ferri censura, quia
 «subjectio & jurisdictio sunt correlativa. *Laym.*
 «cap. 3. *Unde resolves,*
 «I. Non baptizati non incurrunt censuras, si
 «ceteri sint catechumeni: nec mortui; quia non
 «subiunguntur jurisdictioni Ecclesie. Nec refert, quod
 «quandoque mortui dicantur excommunicari,
 «non enim de novo ligantur, sed excommuni-
 «catio prior tantum declaratur, ac vivis prohibe-
 «betur, ne cum iis agant, orando pro illis, sepe-
 «liendo, &c. Similiter dicuntur absolvi ab ex-
 «communicatione, quando sepultura & oratio-
 «nes publicae pro illis permittuntur. *Laym. l. c.*
 «II. Advenae & peregrini brevi tempore ab-
 «senti commorantes, non ligantur censuris loci
 «eorum, generali sententia aut statuto decretum
 «quia non sunt subditi, *Laym. n. 5.*
 «III. Et si subditi extra suam dioecesim (vel in
 «loco dioecesis exempto) delinquentes contra
 «legem sui Episcopi non incurrant censuram.
 «Superior tamen saltem regularis potest suis
 «subditos, ubicunque existant, per particularis
 «sententiam censuris innodare. *Vid. Laym. l. c.*
 «IV. Heretici, apostatae & schismatici possunt
 «affici censuris, quia per Baptismum sunt sub-
 «diti Ecclesie. *Vid. Laym. l. c.*
 «V. Solus Papa non potest incurrere cen-
 «suram, quia nulli est subiectus, *Bon. l. 6.*

A D D E N D A.

13. **Q**uest. 3. *Quid praeterea notandum sit circa po-
 «tatem ferendi censuras. R. S. 1. Ante omnia
 «pro hoc & sequenti dubio notanda sunt verba
 «Trid. sess. 25. c. 3. De reform. Quamvis excommuni-*

nicationis gladius nervus sit ecclesiastica disciplina, &
 ad continentos in officio populos valde salutaris, sobrie
 tamen magnaue circumspectione exercendus est; cum
 experientia doceat, si temere aut levibus ex rebus incu-
 ratur, magis contemni, quam formidari, & permi-
 cium potius parere, quam salutem. Quapropter excom-
 municationis illae, quae monitionibus praemissis ad finem
 revelationis, ut ajunt, aut pro deperditis seu subtractis
 rebus ferri solent, à nemine prorsus, praeterquam ab
 Episcopo, decernantur, & tunc non alias, quam ex re
 non vulgari, causaque diligenter ac magna maturitate
 per Episcopum examinata, quae ejus animum moveat,
 nec ad eas concedendas cujusvis secularis, etiam Magi-
 stratus, auctoritate adducatur; sed totum hoc in ejus ar-
 bitrio & conscientia sit positum, quando ipse pro re, loco,
 persona, aut tempore eas decernendas esse judicaverit. In
 causis vero judicialibus mandatur omnibus Judicibus ec-
 clesiasticis cujuscumque dignitatis existant, ut quando-
 cumque executio realis vel personalis in qualibet parte ju-
 dicii propria auctoritate ab ipsis fieri poterit, abstineant
 se tam in procedendo quam definiendo à censuris ecclesia-
 sticis seu interdicto; sed liceat eis, si expedire videbitur,
 in causis civilibus ad forum ecclesiasticum quomodolibet
 pertinentibus contra quoscunque, etiam laicos, per mul-
 ctas pecuniarias, quae locis piis ibi existentibus, eo ipso,
 quod exactae fuerint, assignentur; seu per captionem pi-
 gnorum personarumque distinctionem per suos proprios
 aut alienos executores faciendam, sive etiam per priva-
 tionem Beneficiorum aliaque Juris remedia procedere &
 causas definire. Quod si executio realis vel personalis ad-
 versus reos hac ratione fieri non poterit, sitque erga Judi-
 cem contumacia, tunc eos etiam anathematis mucrone,
 arbitrio suo, praeter alias penas ferire poterit. In causis
 quoque criminalibus, ubi executio realis vel personalis,
 ut supra, fieri poterit, erit à censuris abstinendum; sed si
 dicta

or.
 lii
 dix
 VIII

dicta executioni facile locus esse non possit, licet hoc spirituali gladio in delinquentes uti; si tamen de illius qualitas, precedente binâ saltem monitione etiam edictum id postulet. Nefas autem sit seculari Magistratui prohibere ecclesiastico Judici, ne quem communicet, aut mandare, ut latam excommunicationem revocet, sub pretextu, quod contenta in prefato decreto non sint observata, cum non ad seculares ecclesiasticos hæc cognitio pertineat. Excommunicatus vero quicumque, si post legitimas monitiones non repuerit, non solum ad Sacramenta & communionem sacrosacramentali ac familiaritatem non recipiatur, sed si obdurato animum censuris annexus in illis per annum inforderit, contra eum, tanquam de heresi suspectum, procedi potest.

19. §. 2. Avila, Cón. Engel in Jus canon. l. 5. t. 1. n. 15. & alii putant tæminam Jure divino incapacem ferendæ censuræ, quia claves Ecclesiæ nulli fœminæ sunt concessæ, sed soli Petro Apostolis & eorum successoribus, è contrâ Sanch. Laym. Castrop. p. 4. n. 5. aliique cum Xim. n. 1654. probabilius dicunt incapacem esse in ecclesiastico tantum, ideóque illi communicari posse, quia potestas ferendi censuras, licet spiritualis sit, non est potestas Ordinis, cum excommunicationis sententia à Papa communicari possit, etiam laico; non est autem ratio dicendi, quod nulli potestas spiritualis conferri possit fœminæ, quæ potestatem habeant ex privilegio conferendi censuras & instituendi. Potest itaque fœminæ habere clavem jurisdictionis, quamvis non Ordinis: Atque sic solvitur ratio in oppositum. Potest tamen potestatem ferendi censuram nec fœminæ nec laico nec Capitulo ex majore parte committente laicis committere potest Episcopus, qui Canon. Cap. Decernimus, De judiciis, qui est

pra Episcopi
videtur
pa delegat
cum no
siam pro
mer n. 1
§. 3.
dum p
sa prop
modum
nec neg
& semp
nis, sic
est inju
arcere,
§. 4.
nem ex
test ex c
munica
tamen
prohibe
cris, Pir
§. 5.
Concili
pareat,
Potest q
fused qu
§. 6.
dum or
ram fer
diction
existens
suum ce
si causa
ratur, c

pra Episcopos, id prohibet. Probabilius etiam videtur, quod non baptizatus nequidem à Papa delegari possit ad ferendam censuram, quia cum non sit membrum Ecclesiae, nihil ad Ecclesiam propriè pertinens ei committi potest, *Krim. n. 1655.*

§. 3. Nemo potest censuram ferre per modum iudicii in causa propria, quia nemo in causa propria est Judex, posset tamen fieri etiam per modum iudicii, si causa esset ita manifesta, ut nec negari posset, nec opus esset examinari, uti & semper fieri potest per modum iustae defensionis, sicuti enim vis vi repelli potest, ita licitum est injustum invasorem per censuram ab injuria arcere, *Diana, Krim. n. 1644. & alii.*

§. 4. Parochus, cum non habeat jurisdictionem externam, neque jus citandi, nequidem potest ex officio declarare, v. g. aliquem esse excommunicatum, nisi ipsi hoc demandetur: potest tamen ex vi latae sententiae excommunicatum prohibere ab ingressu ecclesiae, & remove à sacris, *Pirrhing. l. 1. tit. 31. n. 141. Krim. n. 1634.*

§. 5. Si Papa deprehendatur devius à fide, Concilium potest eum per censuras cogere, ut pareat, *Cap. Si Papa, Dist. 40. Leand. Krim. n. 1664.* Potestque videri *Bellarmin. De Pontifical. 2. q. 30.* fusè quaestionem illam tractans.

§. 6. Episcopus confirmatus, quamvis necdum ordinatus, potest censurare, quia censuram ferre non est actus Ordinis, sed solius jurisdictionis: Dubitatum autem est, an Episcopus existens extra suam dicecesin possit subditum suum censurare; Affirmant *Sylv. Nav. Avila & alii,* si causa sit ita clara, ut ejus cognitio non requiratur, quia tum videtur cessare ratio prohibitionis;

or.
lii
dix
viii

tionis : è contrà probabiliùs negant alii cum
Delb. De immun. eccles. c. 12. dub. 6. quia quicun-
 que causa sit clara , ferre censuram est
 actus jurisdictionis contentiosæ, quam in alieno
 territorio exercere non potest, quia ibi tribunal
 non habet.

24. §. 7. Vicarium Generalem Episcopi posse sine speciali mandato ferre censuram censent *Sanch. Garc. Gutt. Gibal. Sbroz. Leuren. in Vicar. c. 147. 148. Krim. n. 1649.* contra *Ugol. Sayr.* et alios, quia hæc pertinet ad potestatem ordinariam Vicarii, qui ex *Cap. 2. De consult. in 6.* ex *Cap. Romana De appell. in 6.* facit unum tribunal cum Episcopo.
25. §. 8. Sedes vacans, sive potiùs, secundùm *de* *sta l. 6. p. 2. n. 2266.* Vicarius Capituli sede vacante potest sicut Episcopus ferre censuras, absolvi ab eis, aut delegare potestatem ordinariam absolvendi, uti sufficienter colligitur *Cap. un. De major. & obed. in 6. & ex Trid. sess. 24. c. 16. De reform.* ac pluribus videri potest apud *Leurenium* in *Vicario q. 475. 476. 576. Less. in Auctar. v. Absolutio. Casu 10.*
26. §. 9. Clericus conjugatus non potest ferre censuras, nisi separatus à conjuge unica, & edito utrimque voto talis castitatis.
27. §. 10. Superior ipse existens in censura & mandatus, censurare non potest, nec alteri potestatem delegare, saltem re integrâ, quia jurisdictionis ejus est suspensa, *Krimer à n. 1639.*
28. §. 11. Jurisdictio Superiorum religiosorum, saltem eorum, qui specialia territoria non habent, non est conclusa certis finibus territoriorum, sed possunt sibi subditos citare, censurare, capere, ubicunque sint, & nemine impedi-

rato, uti habent Jura & communis cum *Deld.*
dub. 5. f. 2. n. 21.

Q. 4. Quid addendum sit circa illos, in quos fertur
censura. R. S. 1. Archi-Episcopus ferre non po-
test censuras in subditum Episcopi Suffraganei,
nisi visitet actu, vel ad ipsum devolvatur causa
per appellationem, Cap. *Venerabilibus* 7. De sent.
excomm. in 6. *Côn. Krim.* n. 1629.

30.

§. 2. Episcopi, quamvis procedant ut dele-
gati Papæ, item Nuntii Apostolici, legati à late-
re non possunt contra Religiosos exemptos ferre
censuras, nisi id in specie concessum sit illis, *Pel-*
liz. De Regul. tr. 7. c. 1. n. 52. *Krim.* n. 1681. ex
Bullis apud *Rodriq.* tom. 2. qq. Reg. q. 59. a. 5. No-
tat tamen *Pelliz.* n. 56. si censura feratur contra
personas ecclesiasticas à Jure communi per Con-
stitutionem Papæ, aut statuta Nuntiorum Apo-
stolicorum, sub nomine personæ ecclesiasticæ
comprehendi Religiosos etiam laicos & Monia-
les. Addit *Sanch.* in *conf.* l. 6. c. 9. d. 1. à nu. 28.
etiam *Covarr.* & *Henriq.* si Episcopus processerit
per censuram, etiam bonâ fide, contra exem-
ptum, id esse invalidum ipso Jure, in utroque
foro, quia hic est clausula irritans, Possit tamen
Ordinarius denunciare aliquem esse ipso Jure &
facto excommunicatum ob delictum noto-
rium, quia denunciatio nil addit, & in notoriis
non requiritur cognitio judicialis, *Pignat.* tom. 7.
conf. 10. tom. 8. conf. 125. De *Luca* in *miscell.*
eccl. disc. 14. Videri potest De *Luca* ibidem &
Krim. n. 1684. & maximè *Pignat.* tom. 7. con-
sult. 44. à n. 14. ubi de hac potestate Episcopi
contra Religiosos multa habent.

31.

§. 3. Episcopus potest subditum suum extra
diocesim existentem ligare censura, quando res
est

or.
lii
dix
viii

est tam manifesta, ut non sit opus cognitione
causæ, vel quando jam antè habita est cognitio
causæ, *Castrop. d. 1. pu. 5. n. 3.* Item, quando
cunque censura ob delictum manifestum im-
fertur per modum statuti universaliter com-
hendentis omnes, sed per modum sententiae
particularis in certam & determinatam per-
nam, & ratio disparitatis est, quia statutum
haeret loco, sententia autem afficit personam
ubique sit, ergo cum hæc sententia non re-
quirat externum factum hominis, v. g. comp-
hensionem, sed coerceat illum in rebus in-
bilibus, non turbat alienam jurisdictionem, ergo
potest exerceri etiam in aliena ditione, *Engel.*
tit. 39. n. 33. Vide dicenda à n. 43.

32. §. 4. Quamvis *Lugo* in *Resp. mor. 1. 6. d.*
& alii putent Episcopum non posse ferre cen-
suram in peregrinum in sua dicecesi commo-
rentem, quia non habet potestatem in personam
ad quam debet ferri sententia, tamen alii
Engel. n. 35. contradicunt, quia sicuti potest
ferri leges, quibus obligentur peregrini, v. g.
non gestandis armis, ita illis legibus potest
di censura, & talis peregrinus ratione delicti
subditus Episcopo, secundum *Cap. ult. de*
compet. Hinc docet Gibal. & ex declaratione
Congreg. Pignat. tom. 1. conf. 170. n. 8. Episcopum
posse ferre censuram in alium Episcopum
imò etiam in Archi-Episcopum in territorio
Episcopi suffraganei delinquentem, quia quod
vis illi sint pares, aut etiam Superiores digni-
tate, tamen ratione delicti fiunt subditi Domini
illius territorii; Quod intellige, si delictum
contra legem communem Ecclesiæ, quia spe-
cialibus præceptis talis Episcopi non tenentur

tegrini, uti notant *Laym. & Krim. n. 1664. & dictum est l. 1. à n. 685.*

§. 5. Spectato Jure communi antiquo possunt Imperator & Reges etiam ab Episcopo censurari, uti patet in *Theodosio* quem *S. Ambrosius* excommunicavit, sed nunc id sibi reservat Papa, adeoque Imperator & Reges, imò & fortè etiam quidam alii supremi Principes, sunt exempti à potestate Episcoporum: *S. Anton.* tamen putat eos adhuc pro casibus notoriis subiacere Episcopis, uti notat *Dicast. d. 1. n. 223.*

§. 6. Censuræ suspensionis & interdicti generaliter latæ in omnes delinquentes, non tangunt Episcopos, sed tantùm alios inferiores, Cap. *Quia periculum* 4. De sent. excomm. in 6. nimirum ne impediatur in exercitio sui Officii: Id tamen non videtur intelligi quoad excommunicationem, cum de hac non fiat mentio, nec in positivis valeat argumentum à pari, *Nav. Suar. Gibal. Dicast. d. 1. num. 276. Krim. à num. 1687.*

§. 7. Nemo incurrit censuram à se latam, quia nemo tenetur suis legibus quoad vim coactivam & pœnas, sed tantùm quoad vim directivam, communissima cum *Delb. c. 15. dub. 6.* Potest tamen quis occasione censuræ à se latæ incurere censuram ab alio latam, uti si quis conversetur cum alio à se excommunicato, incurret excommunicationem minorem à Papa latam in illos, qui cum excommunicato communicant, quidquid contradicant *Gibal. & Krim. n. 1643.* sicuti si celebret in ecclesia à se interdicta, probabilius est fieri irregularem.

§. 8. Superiores Ordinum possunt Novitios ligare censuris, quia ex voluntate Papæ talem

33.

34.

35.

36.

Tom. VIII.

YY

habent

or.
lii
dix
VIII

habent jurisdictionem in illos, qualem Episcopi, *Suar. Pelliz. tr. 2. c. 6. n. 5.*

37. §. 9. Si Regi, Ordini, aut loco religioso concedatur, quod non possit censurari, intelligitur, quod nec ab Episcopo possit: si concedatur aliter, solum intelligitur, quod non possit à Judicibus Episcopo minoribus, *Cap. Ne aliqui, De privileg. in 6. Krim. à n. 1685.*

38. §. 10. Potest etiam tota communitas censurari, v. g. subjici interdicto, quia non requiritur contumacia personarum in singulari, sed sufficit in capite, seu totius moraliter corporis, *Cap. Quis saepe, De elect. in 6.* Attamen non debent, & prohibiter etiam non possunt per inferiorem censurari omnes in communi, sed tantummodo quos culpabiles esse constituerit, uti ex *Cap. Romanus, De sent. excomm. in 6.* colligunt *Leand. & Krim. à n. 1691.* contra multos alios, qui putant censuram esse illicitam, quamvis sciretur omnibus & singulos peccasse, attamen dicunt fore validam.

39. §. 11. Si quis, dum sanæ mentis erat, & querit, potest censurari existens in ebrietate, amentia, quia usus rationis & libera voluntas tantum requiritur ad ponendam causam censuræ, non autem ad incurrendam censuram, *Cap. Strop. d. 1. p. 6. n. 1.* Hinc si perduraret amentia, procedi posset ad pœnam pecuniariam, non tamen mortis vel mutilationis, *Mol. Delib. c. dub. 1. n. 12.* Si tamen amentia perpetuaretur, putat *Laym.* non incursum pœnam censuræ ab homine latæ, quod *Leand. & Krim.* tendunt etiam ad pœnam censuræ à Jure latæ, quia non posset esse medicinalis.

40. Q. 5. An impuberes incurrant censuras. *Re.*

Infantes qui necdum septennium compleverunt, non incurrunt ullas censuras, uti videtur certum ex Jure apud *Delb.* c. 13. dub. 3. & *Dicast.* d. 1. n. 232. quia non supponitur sufficiens in illis esse ratio.

§. 2. Impuberes incurrunt excommunicationem latam in eos, qui ingrediuntur monasteria Monialium, *Trid.* enim sess. 25. c. 5. De Regul., expressè addit, *cujuscunque ætatis sint, Suar. Fasq. Dicast.* n. 227. Etiam probabilius est impuberes incurrere excommunicationem latam in percussores Clerici, uti ex Jure probant *Castrop.* De legibus d. 1. p. 24. §. 2. n. 9. *Delb.* c. 13. dub. 3. *Dicast.* n. 228. & 231., quamvis contradicat *Tambur.* De Communione c. 4. §. 2. Attamen impuberes non incurrunt alias censuras ab homine ferendas, uti tenent multi apud *Dicast.* nu. 229. & cum *Delb.* suprâ, quia pro ferenda censura debent moneri & citari, ætas autem illa non est sufficiens ad intelligendum ordinem judicium, ideòque de Jure citari non possunt, neque admittuntur ad agendum vel defendendum se in judicio, neque in tali materia tenentur per Procuratorem comparere, cum sit res concernens interna & conscientiam ipsorum.

§. 3. Quamvis probabile sit impuberes non incurrere censuras alias à Jure vel homine latas, uti cum multis habent *Tambur.* suprâ, *Castrop.* n. 8. *Delb.* suprâ, *Krim.* n. 1652. Oppositum tamen etiam est valde probabile cum *Suar. Dicast.* n. 232. quia ætas illa est de se capax censuræ, uti fatetur *Krim.*, & nullo Jure probatur esse exempta, uti patet ex textibus, quos adducit *Tambur.* ex quibus tantum colligi potest, quod non teneantur recurrere ad Papam, uti nec senes vel mulieres,

Yy 2

quæ

41.

42.

quæ tamen censuras incurrunt : imò videntur certum in praxi, & fatetur esse verum Delb. quando in totum populum fertur censura interdicti, etiam obligentur impuberes, cum & illi abstineant à divinis, ergo communis sententia est, quòd incurrant censuram interdicti, ergo alias incurrunt, quamvis non tam facile, cum eorum actio sæpius excusetur à peccato.

43.

Q. 6. An ille incurrat censuram, qui est extra territorium vel diocesin Superioris sui statuentis censuram, g. si Episcopus Leodientis sub excommunicatione prohibeat furtum, an eam incurrat subditus Leodientis, si furtum committat Colonia. 2. 1. Notandum est, quod insinuavi n. 3. 1. esse discrimen inter statutum & sententiam, quòd statutum liget tantum ratione territorii in quo quis est: sententia autem, vel etiam specialia præcepta afficiant personam subditam ubique existentem, *Suar. Delb. c. 12. dub. 1. Krim. n. 1670.* hinc si prohibitio sit statutum territoriale, non ligat absentem, *Cap. 2. De consuetudinibus in 6. statuto Episcopi, quo in omnes, qui furtum commiserint, sententia excommunicationis promulgatur, & dicitur ejus, qui furtum extra diocesin illius commiserint, minime ligari noscantur, cum extra territorium presentanti non pareatur impune:* Unde contrarium videtur dicendum, si Episcopus per sententiam speciale præceptum alicui sub tali censura prohibuisset furtum, incurreret enim illam censuram absens, quamvis contra eum extra diocesin non posset cum strepitu forensi instigari. *Krimer à n. 1675. & alii apud Delb. f. 4. à n. 2. tamen n. 1. & 8. oppositum tenet, quamvis ista dub. 3. f. 1. à n. 4. item dub. 4. f. 1. videtur recidere in nostram sententiam.*

44.

§. 2. Ibi censetur delictum committi in ordine ad incurrendam censuram, ubi exterius consummatur, quamvis inchoetur alibi: hinc si Cajus in hac diœcesi lethaliter vulneraverit Titium & Titius primò moriatur in alia diœcesi, Cajus non incurrit censuram in hac diœcesi speciali statuto diœcesano latam contra homicidam, *Suar. Laym. Dian. Krim. n. 1673. & 1789. Delb. dub. 1. f. 3.* Quod verum est, quamvis homicidium in ista altera diœcesi etiam prohibitum esset sub eadem censura, nam hoc alterius diœcesis præcepto non ligatur Titius. Putant tamen *Bartol. Bald. Abb. Suar. & alii* cum *Delb. dub. 4. f. 2.* Judicem loci, in quo inchoatum est delictum, posse punire illud alibi consummatum, ita enim videtur colligi ex *L. 1. Cod. ubi de crimine*, ne delicta maneant impunita: sed alii contradicunt, eò quòd tali poenâ, præsertim censuræ, non puniatur inchoatio, sed consummatio.

§. 3. Si Episcopus statuto generali tub censura prohibuerit lusum alexæ, qui ludit in loco exempto intra diœcesin illam, non incurrit excommunicationem, quia non ludit in illa formaliter diœcesi, cum locus exemptus non subiaceat jurisdictioni Episcopi, *Cap. 1. De privil. in 6. Henr. Avil. Cón. Hurr. Delb. f. 4. Krim. n. 1680.*

§. 4. Qui fugit commisso delicto, secundum *Abb. Covarr. Laym. Krim. n. 1677. & alios*, potest citari per nuntium vel litteras à suo Episcopo, & si contumax sit, censurari, ex *Cap. Extus, De Cleric. non resid.* eò quòd Episcopus sic videatur dicere Jus intra suum territorium, licet nuntius illud extra territorium exequatur per executionem non judicialem, sed sine strepitu. Contradicunt alii multi cum *Delb. dub. 5.* qui dicunt

Y y 3

nul-

nullam citationem fieri posse in alieno territorio, eò quòd omnis juridica citatio fit actus iudicialis fori contentiosi. Quòd si in delicto manifesto nullà citatione opus esset, dixi n. 23. Episcopum posse ferre censuram in subditum suum in alia diocesi existentem.

DUBIUM IV.

47.

Ob quam causam possit ferri censura.

Resp. Ob solum peccatum externum, censuræ proportionatum & conjunctum cum contumacia: Et quidem in interdicto loci potest esse alienum, v. g. Prælati vel communitatis; (non tamen hominis privati) aliàs requiritur proprium. *Bon. d. 1. q. 1. p. 3. Unde resolves,*

I. Non possunt censurari infantes vel amens, qui non peccant. *Bonac. p. 4. Laym. l. 1. t. 5. p. 4. c. 4. n. 3. ex S. Thom. Suar. &c.*

II. Etsi ob peccatum veniale interdum ferri possit levis suspensio vel leve interdictionum, & communicatio tamen major, suspensio gratiæ & interdictionum personale speciale (quidquid sit de generali) non potest ferri, nisi ob culpam mortalem, quia alioqui pœna non esset proportionata culpæ: Imò cum sint pœnæ medicinales, non debent infligi pro quovis mortali, sed quibusdam tantum, ne censuræ contumantur, ut monet *Trid.*

III. Actus peccati, ob quem censura fertur, debet esse mortalis, non tantum quoad actum internum, sed etiam quoad substantiam operis externi: Hinc non excommunicatur leviter percussus Clericum, etsi intentionem mortalem habuisset; uti nec, qui interiùs tantum lapsus in hæresin, quam exteriùs non significavit, quod